

30. novembra 2016

Maroš Šefčovič: Najväčšia reforma v energetickom sektore od zavedenia centralizovaných energetických systémov

Dnes Európska komisia schválila balík opatrení, ktorými chce vytvoriť podmienky a umožniť prechod súčasných energetických systémov na systémy s čistou energiou. Ide o najväčšiu reformu v európskej energetike od zavedenia centralizovaných energetických systémov založených na konvenčných fosílnych palivách akými sú uhlie, ropa a zemný plyn.

Návrhmi Európska komisia realizuje strategické ciele v oblasti energetiky a klimatických zmien, na ktorých sa dohodli v roku 2014 lídri Európskej únie, ako aj záväzky vyplývajúce z nedávno ratifikovanej Parížskej dohody, a to aby sa znížili emisie CO₂ do roku 2030 najmenej o 40 %, aby sa zvýšila energetická efektívnosť najmenej o 30% a podiel obnoviteľných zdrojov na výrobe energie aspoň o 27%. K tomu je potrebné pridať cieľ 15% do roku 2030 na prepojenia svojej inštalovanej kapacity na výrobu elektriny.

Dnešný balík obsahuje osem legislatívnych návrhov a trinásť ďalších sprievodných dokumentov, čomu zodpovedá aj rozsah a hĺbka reformy, ktorá sa dnes predkladá.

Návrhy reformujú súčasný model výroby a spotreby elektrickej energie, ukladajú opatrenia na zníženie spotreby energie, lepšiu integráciu energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov, akými sú slnečná a veterná energia, ale aj upravujú postupné odstraňovanie dotácií pre fosílna palivá.

Súčasťou balíka je aj návrh nového ekodizajnu, právny rámec pre bezpečnosť dodávok elektriny, stratégia prepojenej a automatizovanej mobility, ako aj aktivity na urýchlenie inovácií v oblasti čistej energie a na renováciu budov v Európe. Balík obsahuje opatrenia na podporu verejných a súkromných investícií, na posilnenie konkurencieschopnosti EÚ v oblasti priemyslu a na zmiernenie spoločenského dosahu prechodu k čistej energii.

Cieľom návrhov je: urobiť z energetickej efektívnosti prioritu, dosiahnuť celosvetové vedúce postavenie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a posilniť postavenie spotrebiteľov.

V súčasnosti sektor obnoviteľných zdrojov zamestnáva viac ako 1 100 000 ľudí. Európa je lídrom v oblasti výroby elektriny z veterných zdrojov; až 43% veterných turbín inštalovaných vo svete je vyrobených v Európe. Aj keď Európa stratila prvenstvo vo výrobe solárnych panelov, kde ju nahradila Čína, Európa si stále zachováva prvenstvo v technologickom know-how pre vývoj a výrobu solárnych panelov.

S cieľom zabezpečiť, aby energia mohla voľne prúdiť medzi členskými krajinami, Európska komisia navrhuje posilniť regionálnu spoluprácu, zaviesť regionálne operačné centrá a rozšíriť právomoci Európskej agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky.

Balík o Energetickej únii v Bruseli predstavil slovenský eurokomisár a podpredseda Európskej komisie pre Energetickú úniu Maroš Šefčovič, ktorý uviedol:

„Myslím si, že ide naozaj o reformu energetického systému. Nielen z hľadiska rozsahu, ale aj filozofie, že chceme prekonať určitý národný syndróm hľadania riešení v oblasti energetickej politiky. Chceme zabezpečiť, aby Európa fungovala ako Európa regiónov a neskôr ako jednotný energetický trh. Očakávame, že vďaka navrhovaným opatreniam zmobilizujeme ročne 177 miliárd Eur investícií, vznikne 900 tisíc nových pracovných miest, najmä v sektore energetickej efektívnosti a umožníme ročný rast HDP až o 1%.

V Európe je vyše 75 percent starých budov energeticky neefektívnych – z toho až 40 % energií ide na vykurovanie a chladenie, a pokiaľ chceme do roku 2030 zaistiť 30 percentný limit pre energetickú účinnosť, vzniká veľký priestor pre rekonštrukčné práce v prospech lokálnych staviteľov - väčšinou malých a stredných podnikateľov.

S návrhom prichádzame aj preto, lebo vnímame potreby trhu a spotrebiteľov, ktoré sú ovplyvnené modernými digitálnymi technológiami ale aj potrebou ľudí žiť v čistejšom prostredí. Dnes si myslíme, že energia z obnoviteľných zdrojov dospela do štádia, kedy je dostatočne zrelá na to, aby sama konkurovala iným zdrojom energie - a preto navrhujeme aj postupné odstraňovanie podpôr, ktoré sa doteraz premietali do vysokých cien energií.

Stanovili sme si záväzok pre celú Európsku úniu, aby sme do roku 2030 dosiahli aspoň 27% energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov, to znamená, že až 50 percent elektriny by malo byť vyrobenej z obnoviteľných zdrojov. Zatiaľ musím povedať, že Slovensko so svojimi 10 percentami v roku 2013 je na dobrej ceste prispieť k tomuto záväzku.

Prečo sme si stanovili cieľ pre celú Európsku úniu a nie pre jednotlivé členské krajiny? Je to hlavne preto, aby sme nasilu nemuseli zavádzať obnoviteľné zdroje tam, kde na to nie sú prírodné podmienky, ale aby sme hľadali synergie medzi regiónmi a krajinami. Z tohto dôvodu preto kladieme veľký dôraz na to, aby bola vytvorená infraštruktúra a energia mohla voľne prúdiť medzi krajinami.

Kľúčovú úlohu v našich návrhoch hrajú spotrebiteľia, pretože sú to práve oni, ktorí sú najviac zaťažení platením účtov za energie a rovnako sú aj najviac vystavení každej väčšej zmene v energetickom systéme.

Európska domácnosť priemerne minie až 9 % svojich príjmov za energie, avšak toto číslo je ešte vyššie, keď sa zameriame na domácnosti s nízkym príjmom. Napríklad na Slovensku je to číslo pre nízkoпрíjmové domácnosti enormne vysoké, až 22%.

Naše návrhy preto bezprecedentne posilňujú postavenie spotrebiteľov na trhu s elektrinou, pretože zaväzujeme členské štáty k tomu, aby umožnili spotrebiteľom bezproblémovú možnosť zmeniť dodávateľa energie, aby mali bezproblémový prístup k informáciám na porovnávanie cien energie, mali možnosť elektronickej faktúry za energie, aby pri kúpe alebo pri ponájaní bytov, súčasťou zmluvy bol aj certifikát o tom, či dom, v ktorom sa byt nachádza, je energeticky efektívny a inteligentná a v konečnom dôsledku, dávame spotrebiteľom možnosť vyrábať, skladovať a predávať svoju vlastnú elektrickú energiu či už susedom alebo väčším komunitám. Zároveň predkladáme aj opatrenia, aby členské štáty chránili najzraniteľnejších spotrebiteľov,

napríklad vo výnimočných prípadoch aj dočasnou reguláciou cien energie na obdobie 5 a viac rokov.

Súčasťou návrhov je aj nový návrh ekodizajnu, ktorý obsahuje zoznam elektrospotrebičov. Našou snahou bolo označiť hlavne tie výrobky, kde je veľký potenciál pre úsporu elektrickej energie. Odhadujeme, že nepoužívaním týchto výrobkov by a nám podarilo ušetriť toľko energie ako je ročná spotreba Švajčiarska".

Súvislosti

V októbri 2014 schválila Európska rada rámec politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030, pričom si stanovila ambiciózne cieľ znížiť do roku 2030 emisie skleníkových plynov aspoň o 40 % vo všetkých hospodárskych odvetviach. Parížska dohoda potvrdzuje správnosť postoja EÚ. Realizácia rámca politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030, ktorý schválila Európska rada, je prioritou nadväzujúcou na Parížsku dohodu.

EÚ konsoliduje prostredie umožňujúce prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo pomocou širokej škály navzájom sa ovplyvňujúcich politík a nástrojov, ktoré sa odrážajú v stratégii energetickej únie, jednej z 10 priorít Junckerovej Komisie.

Komisia už predložila kľúčové návrhy na dosiahnutie cieľa EÚ, ktorým je zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2030. V roku 2015 predložila návrh na reformu systému obchodovania s emisiami EÚ (ETS) s cieľom zabezpečiť, aby odvetvia energetiky a priemyselné odvetvia vysokou spotrebou energie dosiahli potrebné zníženie emisií. V lete 2016 predložila Komisia návrhy na urýchlenie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo v ďalších kľúčových odvetviach európskeho hospodárstva. Dnešné návrhy sú poslednou dôležitou časťou na ceste k plnej realizácii rámca politík EÚ v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030, najmä v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti.

Európsky parlament a Rada musia k všetkým legislatívnym návrhom súvisiacim s energetickou úniou, ktoré Komisia predložila v rokoch 2015 a 2016, pristupovať ako k prioritě.